

BULGARCADA FİİLLERİN İKİNCİ DERECE BİTMEMİŞ GÖRÜNÜŞ KAZANMASI

Serkan CÖMERTEL*

ÖZ: Yazıya dökülen ilk Slavik dil olması, analitik gramer yapısı kazanmada ilk sırada olması ve ana Slavcanın fonetik özelliklerine daha yakın olması nedenleriyle Slav dilleri arasında ayrı bir konuma sahip olan Bulgarca mükemmel fiil çifti türetme sistemine sahiptir. Bulgarcada fiiller girift bir hâl arz etmesine rağmen, fiil çiftlerinin türetilmesi, görünüş değişikliği, tekrar başlangıçtaki görünüşe dönüş sirkülasyonunda muazzam işleyen sistemiyle de diğer Slav dillerinden ayrılır. Bu makalede Bulgarcada fiillerin genel özelliklerini, ön ek (prefix/пpедставка) ve son eklerle (suffix/наставка) fiil çifti türetme, tekrar ikinci derece bitmemiş görünüş kazanarak başlangıçtaki görünüşü elde etme / edememe, bu noktada çekim sisteminin rolü konularını inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Bulgarcada Fiiller, Ön Ekler ve Son Ekler, Fiillerin İkinci Derece Bitmemiş Görünüşü Kazanmaya Açık / Kapalı Olması.

THE SECOND IMPERFECTIVITY GAINING OF THE VERBS IN BULGARIAN

ABSTRACT: Bulgarian, which has a remarkable place among the Slavic Languages, has a perfect way of producing verb couples as it is the first written language among the Slavic Languages, the first to have analytic grammar structure, first to be the closest to Main Slav phonetics. Bulgarian has a different position from the other Slav Languages; because its verb couples are produced despite having intricate verb system, restarting aspectual circulation system. In the article we will study the general features of the verbs in Bulgarian, production of verb couples using prefixes and suffixes, the ability/inability of gaining the original aspect at the beginning of the second imperfectivity and the role of conjugation system.

Keywords: The Verbs, Prefixes and Suffixes, Being On / Off to Second Imperfectivity in Bulgarian.

* Arş. Gör., Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim Tercümanlık Bölümü, Mütercim Tercümanlık Bulgarca Ana Bilim Dalı. serkancomertel@trakya.edu.tr

Giriş

Bulgarca köken bakımından Hint-Avrupa dil ailesinin, Slav dilleri alt kolunun, Güney Slav grubunun, Güneydoğu Slav dillerinin bir üyesidir. Hint-Avrupa dil ailesine giren Slav dilleri üç gruba ayrılır:

- Batı Slav Dilleri: Çekçe, Lehçe, Slovakça.
- Doğu Slav Dilleri: Rusça, Ukraynaca, Belarusça.
- Güney Slav Dilleri
Güneybatı Slav Dilleri: Sırpça-Hırvatça, Slovence.
Güneydoğu Slav Dilleri: **Bulgarca**, Makedonca.

Bulgarca 7.265.000 (2013) nüfuslu Bulgaristan'ın resmî dilidir. Bulgaristan'da Bulgar etnik grubunun oranı %84 olduğuna göre, ülke sınırları içinde bu dili ana dil olarak konuşanların sayısının 6 milyondan fazla olduğunu söyleyebiliriz. Bulgarcanın en önemli özelliği yazı dili olarak şekillendirilen ilk Slav dili olmasıdır.

Her dilde yaratılıştan kaynaklı biyolojik cinsiyet kategorisi mevcuttur. Örneğin, Türkçede anne, baba, teyze, dayı, koç, horoz, emzirmek, hamile olmak dediğimizde sadece eril ya da sadece dişil cinsle biyolojik olarak bağlantı kurmamız normaldir. Fakat Bulgarcada bütün isimler gramatik cinsiyet kategorisine sahiptir. İsimler son seslerine göre eril (мъжки род), dişil (женски род) ya da orta cins (среден род) gramatik cinsiyet kategorilerine ayrılır. Bulgarcanın sahip olduğu bu özellik Hint-Avrupa dillerinin genel bir özelliğidir.¹ Üstelik, Bulgarcadaki gramatik cinsiyet kategorisini sadece isimlerle sınırlandıramayız; sıfatlarda, sayılarda, zamirlerde ve fiillerde de gramatik cinsiyet kategorisi mevcuttur. Gramatik cinsiyet kategorisi, örneğin Türkçe gibi, ana dilinde böyle bir kategorik ayrımı olmayan Bulgarca öğrencileri için büyük zorluk oluşturmaktadır.

Konumuz Bulgarcadaki fiillerle bağlantılı olduğundan bakış açımızı bu dilin fiilleri üzerine yöneltelim. Bulgarcada fiiller, şimdiki zamanda (сегашно време) birinci teklik şahsa (аз/ben) göredir. Buna bağlı olarak,

¹ Yaygın kullanımlı dillerde, örneğin Hint-Avrupa dil ailesinin Cermen dilleri alt koluna bağlı Almancada ve Roman dilleri alt koluna bağlı Fransızcada, İspanyolcada ve İtalyancada gramatik cinsiyet kategorisi mevcuttur. Fakat İngilizce de Hint-Avrupa dil ailesinin Cermen dilleri alt koluna bağlı olmasına rağmen, bu dilde gramatik cinsiyet kategorisi bulunmaz; sadece şahıs zamirlerinde eril/dişil ayrımı mevcuttur (He eril için/ She dişil için kullanılır). Konuya ilişkin ayrıca bk. Fatma Öztürk Dağabakan, "Dillerde Cinsiyet Almanca ve Türkçede Cinsiyet Kavramları/Gender in Languages, Gender Concepts of German and Turkish", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* [TAED], S. 46, Erzurum, 2011, s. 288.

Bulgarcada fiillerin *mastar* (infinitive) hâli mevcut değildir. Türkçede ise *-mak / -mek* eklerini alarak fiiller isimleştiğinden, fiillerin *mastar* (infinitive) hâli mevcuttur. Bu ayırım, Bulgarcadaki fiilleri oturtacağımız üç temel özellikten biridir. İkinci temel özellik ise Bulgarcada fiillerin sahip oldukları görünüş özelliğidir (aspekt / аспект / вид). Bulgarcada fiillerin *bitmemiş* (imperfective / несвършен вид) ve *bitmiş* (perfective / свършен вид) görünüş açısından çiftleri bulunmaktadır. Basit bir örnek verelim:

Ör. казвам (нсв.) ; кажа (св.)
bitmemiş *bitmiş*

Anlamı: Söylemek, demek, zikretmek.

Yukarıdaki örnekte görüldüğü üzere, fiil birinci teklik şahsa (a3/ben) göre şimdiki zaman biçiminde çiftiyle verilmiştir. Fiilin *bitmemiş* ve *bitmiş* görünüş ayırımı, gerçekleşen eylemin sürece yayılmasından ya da yayılmamasından kaynaklanmaktadır. Gerçekleşen eylem pek çok kez meydana geliyorsa (tekrarlanıyorsa), zamana yayılma gösteriyorsa ya da konuşma anında ise *bitmemiş* görünüştedir. Gerçekleşen eylem bir kez meydana gelip tamamlanıyorsa (tekrarlanmıyorsa), anlık gerçekleşme söz konusu ise ve zamana yayılma göstermiyorsa *bitmiş* görünüştedir.

Şimdi, Bulgarcadaki fiillerin görünüş özelliklerine yönelik bakış açımızı genişletelim. Yukarıdaki bilgiye rağmen, Bulgarcada her fiilin çiftinin olduğunu söyleyemeyiz. Örneğin, Bulgarcada bir fiil çifti olmadığı halde *bitmemiş* görünüşte olabilir. Ör: пиша 'yazmak', ходя 'yürümek, dolaşmak', гледам 'bakmak, seyretmek' fiillerinin çifti yoktur ve *bitmemiş* görünüştedirler. Tersisi durum da söz konusudur. Ör: пека 'demek, söylemek', излекувам 'tedavi etmek, şifa vermek, iyileştirmek', повярвам 'inanmaya başlamak, doğruluğunu kabul etmek' fiillerinin de çifti yoktur ve *bitmiş* görünüştedirler. Tüm bu söylediklerimizin dışında, Bulgarcada bir fiil iki görünüşe de sahip olabilir. Ör: благодаря 'teşekkür etmek', информирам 'bildirmek, haber vermek', рискувам 'riski, tehlikeyi göze almak' fiilleri hem *bitmemiş* hem de *bitmiş* görünüştedir.

Üçüncü temel özellik ise Bulgarcada fiillerin sahip olduğu çekim özelliğidir. Bulgarcada fiiller üç çekim sisteminde çekimlenmektedir. Birinci çekim (първо спрежение/е), ikinci çekim (второ спрежение/и), üçüncü çekim (трето спрежение/-а/-я-). Bilmemiz gerekir ki, Bulgarcada fiiller çekime dayalı kimliklerini şimdiki zamanda kazanırlar.

Giriş bölümümüzde, Bulgarcadaki fiilleri oturttuğumuz üç temel özellik sonrasında, konumuza geçerken, konumuzla ilgili olarak Bulgar dil

bilimi alanında örnek teşkil etmesi sebebiyle Çakırova'nın çalışmasının önem arz ettiği vurgulanmalıdır. Çakırova çalışmasında, daha önce konumuza yönelik yapılan çalışmaları tespit etmesinin yanında, /Maslov, 1955, 1959, 1982; Andreyçin, 1976; Mutaçiev, 1974; Selimski, 1976; Stoyanov, 1984; Paşov, 1989; Stankov, 1980; Georgiev, 1991/ *ikinci derece bitmemiş görünüş* (вторични имперфективи) teriminin fiillerin semantik ve fonksiyonel doğasına ters düştüğünü belirtmektedir.²

Bulgarcada çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiiller, fiil çiftlerini türetmek için ön eklerin ve son eklerin sistemli olarak üstlendikleri görevle anlam, görünüş ve çekim değişimine maruz kalırlar.

1. Bulgarcadaki Ön Ekler ve Son Ekler

Bulgarcada çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiillerin, ön eklerin üstlendiği görevle çiftleri türetilir. Türetilmiş fiil çifti çekime sadık kalmanın karşılığında, görünüşü ve anlamı değiştirir. Bu tarz fiiller son eklerin üstlenmeye hazırlandığı göreve hazır hâle gelirler. Son ekler de, çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiile, çifti türetilirken kaybettiği *bitmemiş* görünüş özelliğini tekrar kazandırır; bunun karşılığında ise türetilmiş çiftin anlamına sadık kalır. Son ekler çekim sisteminde de değişime neden olmaktadır (üçüncü çekim hariç). Bu bilgiler doğrultusunda Bulgarcadaki ön eklerin ve son eklerin fiillerin görünüşleri, anlamları ve çekimleri üzerinde etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Bulgarcadaki fiil türeten ön ekleri şöyle sıralayabiliriz: в-, въз-, връх-, до-, за-, зад-, из-, на-, над-, о-, от-, по-, под-, пре-, пред-, про-, раз-, с-, съ-, у-. Çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiillerde ön ekler *bitmiş* görünüşlü fiiller türeterek uygun fiil çiftleri yaratmasına rağmen, fiil çifti olan fiillerde de çekimi ve görünüşü korumaktadır. Fakat hemen belirtmeliyiz ki, her iki türde de anlam değişmesi kaçınılmazdır.

Ör.	казвам ;	кажа	'söylemek, demek'
	3. Çekim	1. Çekim	
	bitmemiş (нсв.)	bitmiş (св.)	
	↓	↓	
	раз+казвам ;	раз+кажа	'anlatmak, nakletmek'
	3. Çekim	1. Çekim	
	bitmemiş (нсв.)	bitmiş (св.)	

² Krasimira Çakırova, "За Сішността на Вторичната Імперфективісіа в Сівремніа Білгарскі Езік", Публикувано в: *Науçні Трудове на Пловдивскія Универсітет*, Т.36, Кн.1, 1998, s. 171-183.

Yukarıdaki örnekte görüldüğü üzere, fiil çifti bulunan fiile ön ek geldiğinde anlamında değişiklik gözlemlenirken çekim ve görünüş açısından herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Bu söylediklerimizin yanı sıra, Bulgarcada ön eklerin başka bir görevi daha bulunmaktadır. Ön ekler fiile kattıkları anlam doğrultusunda, fiile aspektif değer de yüklemektedir.³

Ön ekler çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiilden *bitmiş* görünüşlü fiil türettikten sonra, görevlerini ikinci türetme için son eklere devreder. İlk türetmede ön ekler ikinci türetme için uygun koşulu sağlar. Bulgarcadaki fiil türeten son ekleri şöyle sıralayabiliriz: -ава(м), -а(м), -аса-, -ва(м), -диса-, -еса-, -ира-, -изира-, -иса-, -ича-, -ичка-, -ка-, -н-, -оса-, -ствува-, -ува(м), -ука-, -ушка-, -ява(м), -яса-, -я(м).

Bulgarcada son ekler hem *bitmemiş* hem de *bitmiş* görünüşlü fiiller oluşturur.

Ör. ставам (нсв.); стана (св.)
bitmemiş bitmiş

Anlamı: Ayağa kalkmak, olmak.

Ör. идеализирам (нсв.) / (св.)
bitmemiş / bitmiş

Anlamı: İdealleştirmek, ülküleştirme.

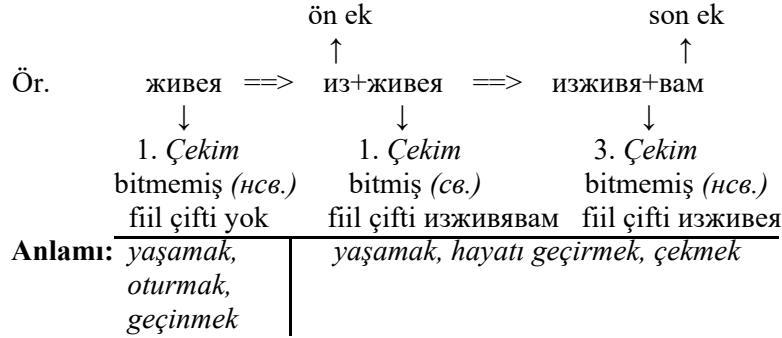
Konumuz gereği bizi bu son eklerden -ва(м) ve -я(м) son ekleri ilgilendirmektedir. Çünkü fiilin *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanması bu son ekler aracılığıyla meydana gelmektedir.

2. Bulgarcada İkinci Derece Bitmemiş Görünüş Kazanmaya Açık Fiiller

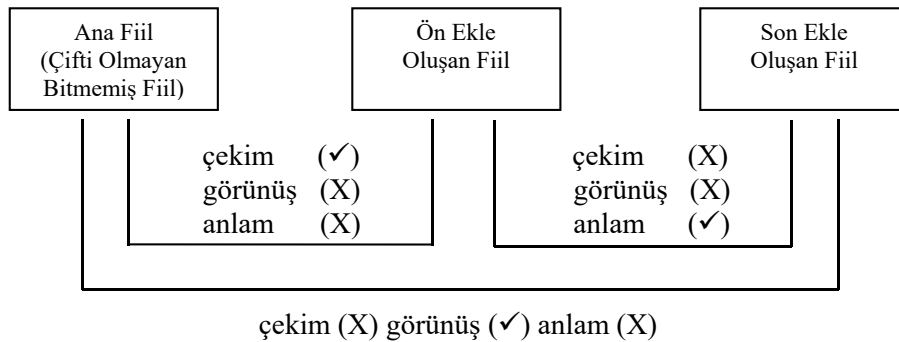
Ön eklerin üstlendiği görevle Bulgarcada çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiillerin, çiftleri türetilirken kaybettikleri *bitmiş* görünüş

³ Örneğin, до- ön eki eyleme sınırlandırma katmaktadır ve bu tür eylemler aspektif değer olarak *sınırlandırma aspekti (terminative aspect)* kategorisine, из- ön eki eyleme tam ve eksiksiz biçimde tamamlanma, sonuçlanma katmaktadır ve bu tür eylemler aspektif değer olarak *tamamlayıcı aspekt (completive aspect)* kategorisine, на- ön eki eyleme sonuç veya tamamlanma katmaktadır ve bu tür eylemler aspektif değer olarak *sonuçsal aspekt (resultative aspect)* veya *tamamlayıcı aspekt (completive aspect)* kategorilerine, пре- ön eki eyleme tekrarlanma/yinelenme katmaktadır ve bu tür eylemler aspektif değer olarak *yinelenmeli aspekt (iterative aspect)* kategorisine yerleştirilebilir.

özelliklerini ikinci kez kazanmaları mümkündür. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim.

Yukarıdaki örneği şöyle yorumlayabiliriz: Çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiile ön ek (из-) gelmiş, fiilin görünüşünü değiştirerek uygun fiil çifti türetmiş ve bu durum anlamı da etkilemiştir. Son aşamada anlama sadık kalarak, türetilmiş fiil çiftine [-ва(м)] son eki gelerek *ikinci derece bitmemiş görünüş* oluşturmuştur. Ön ekle türetilen fiil çifti ana fiile (çifti olmayan *bitmemiş* fiile) anlam ve görünüş açısından sadakat göstermese de, çekim açısından sadakat göstermiştir. Son ekle *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanan fiil ise ana fiile (çifti olmayan *bitmemiş* fiile) anlam ve çekim açısından sadakat göstermese de, görünüş açısından sadakat göstermiştir. Özetle, birinci çekimli ana fiille olan ilişkide çekim ve görünüş açısından ön ek ve son ek ters işlemektedir; anlam açısından ise paralellik mevcuttur. Bu durum şöyle şekillendirilebilir:

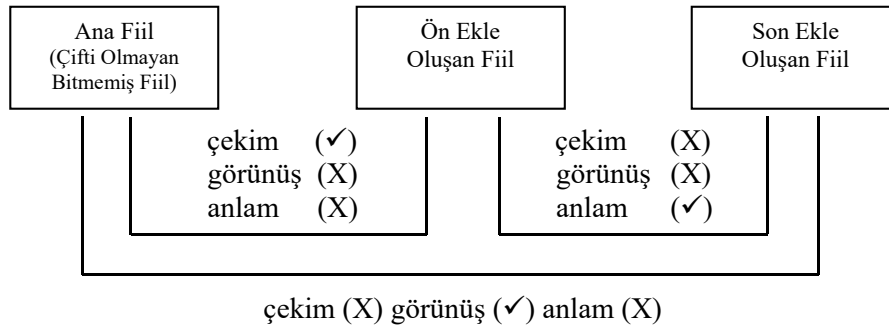

Şekil 1

Birinci çekimli fiilin *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmasını inceledikten sonra, şimdi, ikinci çekimli fiilin *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmasını inceleyelim.

		ön ek		son ek	
Ör.	бележа	==>	за+бележа	==>	забеляз+вам
	↓		↓		↓
	2. Çekim		2. Çekim		3. Çekim
	bitmemiş (нсв.)		bitmiş (св.)		bitmemiş (нсв.)
	fiil çifti yok		fiil çifti забелязвам		fiil çifti забележа
Anlamı:	işaret etmek, göstermek, belirtmek, kaydetmek		görmek, fark etmek, sezmek, dikkati çekmek		

Yukarıdaki örneği şöyle yorumlayabiliriz: Çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiile ön ek (за-) gelmiş, fiilin görünüşünü değiştirerek uygun fiil çifti türetmiş ve bu durum anlamı da değiştirmiştir. Son aşamada anlama sadık kalarak, türetilmiş fiil çiftine [-ва(м)] son eki gelerek *ikinci derece bitmemiş görünüş* oluşturmuştur. Ön ekle türetilen fiil çifti ana fiile (çifti olmayan *bitmemiş* fiile) anlam ve görünüş açısından sadakat göstermese de, çekim açısından sadakat göstermiştir. Son ekle *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanan fiil ise ana fiile (çifti olmayan *bitmemiş* fiile) anlam ve çekim açısından sadakat göstermese de, görünüş açısından sadakat göstermiştir. Özetle, ikinci çekimli ana fiille olan ilişkide çekim ve görünüş açısından ön ek ve son ek ters işlemektedir; anlam açısından ise paralellik mevcuttur. Bu durum şöyle şekillendirilebilir:

Şekil 2

Bu üç örnek fiilden yola çıkarak Bulgarca fiil çifti türetmeye yönelik genel bir tablo oluşturabiliriz. Aşağıdaki tabloyu inceleyelim.

	ana fiil (çifti olmayan <i>bitmemiş</i> fiil)	ön ekle oluşan fiil	son ekle oluşan fiil
çekim	1. Çekim	1. Çekim	3. Çekim
	2. Çekim	2. Çekim	3. Çekim
	3. Çekim	3. Çekim	3. Çekim
görünüş	Bitmemiş (<i>нсв.</i>)	Bitmiş (<i>св.</i>)	Bitmemiş (<i>нсв.</i>)
	Bitmemiş (<i>нсв.</i>)	Bitmiş (<i>св.</i>)	Bitmemiş (<i>нсв.</i>)
	Bitmemiş (<i>нсв.</i>)	Bitmiş (<i>св.</i>)	Bitmemiş (<i>нсв.</i>)
anlam	fiilin ana anlamı	ana anlam değişir	ön ekle oluşan fiile paraleldir

Tablo 1

Örneklerde de görüldüğü üzere, üç çekim sisteminde çekimlenen çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiiller, ön eklerin ve son eklerin aracılığıyla görünüş, anlam ve çekim (üçüncü çekim hariç) açısından değişimlere uğrayarak, çiftlerini türetmekte ve bu süreçte kaybettikleri *bitmemiş* görünüş özelliklerini tekrar kazanabilmektedir. Bu tarzdaki fiillerin *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanabilmeleri biçimsel olarak da uygundur. Bazı fiillerde ise bu durumun tersi gözlemlenir.

3. Bulgarca İkinci Derece Bitmemiş Görünüş Kazanmaya Kapalı Fiiller

Ön eklerin üstlendiği görevle Bulgarca çifti olmayan bazı *bitmemiş* görünüşteki fiiller, çiftleri türetilirken kaybettikleri *bitmemiş* görünüş özelliklerini bir daha kazanamazlar. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim.

			ön ek
			↑
Ör.	вярвам	==>	по + вярвам
	↓		↓
	3. Çekim		3. Çekim
	bitmemiş (нсв.)		bitmiş (св.)
	fiil çifti yok		fiil çifti yok
Anlamı:	inanmak, itikat etmek, güvenmek		inanmaya başlamak, doğruluğunu kabul etmek

Örnekte görüldüğü üzere, çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiilin çifti türetilirken ön ek (по-) olarak görünüşünde ve anlamında değişiklik meydana gelmiştir. Çekim açısından ise durağandır (üçüncü çekim). Fakat *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmaya kapalıdır. Çünkü fiilin *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanabilmesi için [-ва(м)] ya da [-я(м)] son eklerinden birini alabilmesi gerekmektedir. Bu tarz fiiller ön ek olarak *bitmiş* görünüş özelliğini elde eder ve çiftini türetir; fakat son ek olarak tekrar *bitmemiş* görünüşe dönüşemez.

			ön ek
			↑
Ör.	пътувам	==>	от + пътувам
	↓		↓
	3. Çekim		3. Çekim
	bitmemiş (нсв.)		bitmemiş (нсв.) / bitmiş (св.)
	fiil çifti yok		fiil çifti yok
Anlamı:	yolculuk etmek, seyahat etmek		yola çıkmak, hareket etmek, kalkmak

Örnekte görüldüğü üzere, çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiilin çifti türetilirken ön ek (от-) olarak görünüşünde ve anlamında değişiklik meydana gelmiştir. Çekim açısından ise durağandır (üçüncü çekim). Fakat bu örnek biraz farklıdır. Gelen ön ek, fiili tamamen *bitmemiş* görünüşten çıkaramamıştır. Ön ekli fiil görünüş açısından *bitmiş* görünüşü elde etmesine rağmen, anlam açısından ise *bitmemiş* görünüş etkisini devam ettirmektedir. 'Yola çıkmak, hareket etmek, kalkmak' eylemleri süreç türü (aktionsart / kılınış) olarak bir başlangıç noktasına sahiptir. Bu eylemler an sonrasında da devam etmekte ve zamana yayılma göstermektedir. Bu durum fiilde çift görünüşe neden olmuştur. Bu tarz fiiller de *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmaya kapalıdır. Çünkü fiilin *ikinci derece bitmemiş görünüş*

kazanabilmesi için [-ba(m)] ya da [-я(m)] son eklerinden birini alabilmesi gerekmektedir. Fiil ön ek olarak *bitmiş* görünüş özelliğini elde eder ve çiftini türetir; fakat son ek olarak tekrar *bitmemiş* görünüşe dönüşemez. Çifti olmayan *bitmemiş* görünüşlü fiilin, bu görünüş özelliği fiil türetildiğinde de (yani ön ek aldığı anda) anlam açısından etkisini sürdürebilir. Bu noktada, fiilin *bitmemiş* görünüş özelliğini tamamen kaybedip tekrar *bitmemiş* görünüşü elde etmesi; yani *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanması meydana gelmez.

Bulgarcada çifti olmayan *bitmemiş* fiillerin *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmaya kapalı olmasının sebebi daha çok son eke bağlanmalıdır. Çünkü [-ba(m)] son ekiyle biten ön ekli *bitmiş* fiilin tekrar *bitmemiş* görünüşü kazanması için alması gereken son ekleri (-вам ya da -ям) alamamış olması, çifti türetilen ana fiilin kaybettiği *bitmemiş* görünüş özelliğini ikinci kez kazanmasına engel olmaktadır. Çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiillerin *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmaya kapalı olmasını, bu tarz fiillerin üçüncü çekime ait olmasıyla ilişkilendirip genelleymeyiz. Çünkü [-я(m)] ya da [-a(m)] son ekleriyle biten, üçüncü çekime ait olan, çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiiller *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmaya açıktır; fakat [-ba(m)] son ekiyle biten, üçüncü çekime ait olan, çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiiller ise *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanmaya kapalıdır.

Sonuç

Bulgarcada çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiiller ön eklerin ve son eklerin sistematik olarak üstlendikleri görevle çiftlerini türetirler ve bu türetme esnasında anlam, görünüş ve çekim açısından değişimler meydana getirirler. Fakat anlam ve görünüş açısından değişimler üç çekimde de gözlemlenirken çekim açısından değişim birinci ve ikinci çekimde gözlemlenir, üçüncü çekimde ise gözlemlenmez.

İkinci derece bitmemiş görünüş kazanmada ise çekim özelliği etkisizdir. [-ba(m)] son ekiyle biten çifti olmayan *bitmemiş* görünüşteki fiillerde çift türetilir; fakat bu esnada kaybedilen *bitmemiş* görünüş özelliği tekrar kazanılamaz. Bu kaidenin dışında, üç çekimde de *ikinci derece bitmemiş görünüş* kazanma gerçekleşebilmektedir.

KAYNAKÇA

Boyaciev, Todor, Kutsarov, İvan, Pençev, Yordan, *Sivremen en Bulgarski Ezik, İzdatelska Kışta 'Petır Beron'*, Sofya, 1998.

- Çakırova, Krasimira, “Za Sıştnostta na Vtoriçnata İmperfektivatsiya v Sıvremenniya Bılgarski Ezik”, Publikovano v: *Nauçni Trudove na Plovdivskiya Universitet*, T.36, Kn.1, 1998, s. 171-183.
- Dağabakan, Fatma Öztürk, “Dillerde Cinsiyet Almanca ve Türkçede Cinsiyet Kavramları / Gender in Languages, Gender Concepts of German and Turkish”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* [TAED], S. 46, 2011, s. 281-300.
- Kuehnast, Milena, *Processing Negative Imperatives in Bulgarian - Evidence from Normal, Aphasic and Child Language* (Doktora Tezi), Humanwissenschaftlichen Fakultät Universität Potsdam, 2010.
- Paşov, Petır, *Bılgarska Gramatika*, İzdatska Kışta ‘Hermes’, Plovdiv, 1999.
- Stoyanov, Stoyan, *Gramatika na Bılgarskiya Knijoven Ezik - Fonetika i Morfolojiya*, 2. Baskı, İzdatelstvo Nauka i İzkustvo, Sofya, 1977.
- Süleymanoğlu, Hayriye Memoğlu, Süleymanoğlu, Nergis Aksoy, Süleymanoğlu, Erhan, *Çağdaş Bulgarca*, Kurmay Yayınevi, Ankara, 2007.